

Historische rondwandeling door Bodegraven

De rondwandeling duurt 60 minuten

Bodegraven heeft een lange historie. Al voor het jaar 1000 werd gerept van nederzetting Bodelo. Wie in het centrum van Bodegraven loopt, ziet echter geen panden staan die dateren van voor 1870. Een felle brand in een bakkerij legde het hele dorp in de as. Een landelijke collectie stelde de inwoners in staat het dorp weer op te bouwen.

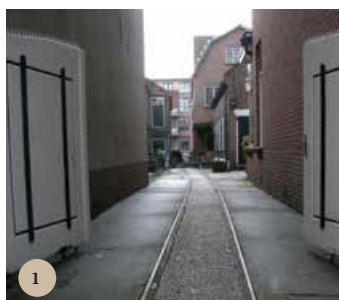
Koninklijke snelweg

Ook de 'snelweg' van vroeger ging over Bodegraven. Vanaf Utrecht arriveerde verkeer langs de noordzijde van de Oude Rijn. In het dorp werd de rivier overgestoken en langs de zuidkant (wat nu Van Tolstraat is) werd de weg naar het westen vervolgd. Op een gegeven moment reisde koningin Wilhelmina volgens deze weg naar Den Haag. En omdat koninklijke reiziger niet voor een eventuele openstaande brug wilde wachten, werd de burgemeester van tevoren over haar reis geïnformeerd. De burgemeester attendeerde de veldwachter, die op zijn beurt de brugwachter vertelde op welk tijdstip de koningin werd verwacht. Op het moment dat de koninklijke koets in Bodegraven arriveerde, leek alles keurig geregeld. De brug was beschikbaar. Alleen... een grote menigte in het dorp streed om een plekje om de koningin te zien. Iemand had zijn mond voorbij gepraat. Was het de brugwachter?

De rondwandeling op deze pagina's kunnen we starten op elk willekeurig punt. De beschrijving start op de brug in het centrum. Een mooi centraal punt in het kaasdorp.

Vanaf de Brugstraat slaan we linksaf de Kerkstraat in. Hier komen we al snel diverse voormalig kaaspakhuisen tegen. Tussen de panden met nummers 48 en 54 zijn de rails van de lorries nog goed zichtbaar (foto 1).

We slaan rechtsaf de Oude Markt op. Hier werd van 1882 tot 1925 de kaasmarkt gehouden. De grote boerenkaas (foto 2) voor de entree van de Dorpskerk, herinnert aan het honderdjarig bestaan van de markt.

De twee witte winkelhuizen met bovenwoningen (foto 3) op de hoek Kerkstraat, Oude Markt dateren uit 1904. Het waren de eerste huizen in Bodegraven die waren voorzien van leidingwater.

Architect van deze panden was Teunis Scheer. Even verderop, aan de Burg. Van Dobben de Bruijnstraat en de Burg. G.R. Vonkiaan zijn de panden van de hand van zijn zoon Daniël Scheer. Werkstukken van zoon Daniël zullen we in de wandeling vaker tegenkomen.

We slaan rechtsaf, achter de kerk langs lopen we over het kerkhof naar het Voorplein. We lopen rechtdoor, zien aan onze rechterhand

de karakteristieke pakhuizen in de Bouwsteeg (foto 4) en komen uit op het Raadhuisplein. Van daaruit gaan we rechtsaf de Marktstraat op. We volgen de 'koninklijke weg' richting het westen en slaan daarom rechtsaf de Van Tolstraat in.

Het pand van café De Hoeck was tijdens de brand van 1870 in aanbouw. Als een van de weinige panden in het dorp is dat toen gespaard gebleven.

Het grote Andrélon is gestart op de Van Tolstraat. Maar daar is niets meer van te zien. We lopen snel verder. Ook onzichtbaar is de vroegere grens tussen Zwammerdam en Bodegraven. Deze grens lag bij nummer 20, waar nu een elektronicazaak in gevestigd is.

Het pand van nummer 20 behoorde vroeger toe aan de huisarts van Zwammerdam. Hij was een zogenaamde apotheekhoudende huisarts. De Bodegraafse apotheek bevond zich echter vlakbij, aan de Brugstaat. De ondernemende dokter wilde natuurlijk best wat bijverdienen en snoepte geregeld klanten af van de Bodegraafse apotheek. Waarmee maar gezegd is dat concurrentie en ondernemen van alle tijden is.

in en gelijk weer linksaf de Koningstraat in. Het werk van architect Daniël Scheer is in deze wijk rijk vertegenwoordigd: hij heeft zich voor de dubbele woonhuizen van de oneven huisnummers (foto 7), laten inspireren door de Amsterdamse school. Na twee keer rechtsaf zijn we aanbeland in de Mauritsstraat. Hier heeft Scheer de woonhuizen 4-14 voorzien van mooi decoratief metselwerk (foto 8).

Aan het einde gaan we links. In de volksmond werd deze buurt Duivelseiland genoemd. Waarom? Dat weet niemand meer.

Nog goed te zien is dat kleine rijtjes met woningen haaks op de rivier en de weg zijn geplaatst (foto 5).

We gaan rechtsaf de Nieuwstraat in (foto 10). Misschien is dit wel de straat waar het kaasverleden en -heden van Bodegraven het meest zichtbaar is. We lopen heel wat (voormalig) kaaspakhuisen voorbij.

We passeren de RK kerk aan de linkerhand en lopen door tot aan de Oude Zusteruin. We gaan links het klaphekje door en zijn nu in de speeltuin en kinderboerderij (foto 6). Deze lopen we door en bij het verlaten van de Oude Zusteruin komen op een parkeerplaats uit. We lopen rechtdoor naar de Oud-Bodegraafseweg en slaan dan rechtsaf. Hier meanderde vroeger de Oude Bodegrave, een veenriviertje dat zijn oorsprong kende aan de Reeuwijkse Kippenkade.

Op nummer 8 gaan we de inham in. Dit pakhuis was eerst een kerk (foto 11). De Nieuwstraat lopen we uit, helemaal tot aan de kade aan de Oude Rijn. Al even hebben we het oog op het pand Phoenix (foto 12). In dit pand werd door de firma Honig lijnolie uit vlas gemaakt. Overigens is het pand daarna nog zeer lang in gebruik geweest door Andrélon.

Linksaf lopen we terug naar de brug, waar onze wandeling startte. Hadden we nog niet begrepen dat de geschiedenis van Bodegraven ademt, dan wijzen de pakhuisen aan de Rijn ons daar nog eens op.

Vanaf de Oud-Bodegraafseweg gaan we linksaf de Stationsweg op. We gaan linksaf de Prins Hendrikstraat

Aan het einde van de Mauritsstraat lopen we tegen een monument aan: het kaaspakhuis op Julianastraat 30 (foto 9). Linksaf lopen we naar de Willemstraat.

Aan het einde van de straat zien we het gerestaureerde 'Bij Everts'. Waar nu het culturele hart van de gemeente klopt, was in vroeger tijden Zaadhandel Turkenburg gevestigd. Wie meer over de kaashistorie wil weten, bezoekt op de derde etage het Kaasmuseum. De wandeling gaat verder rechtsaf de Spoorstraat in. Aan het einde links de Spoorlaan op en dan de tweede weer links. We zijn nu op de Achter Nieuwstraat.

Bodegraven in vroeger tijden

12

Afwijken van de route

Bodegraven heeft meer te bieden dan we in deze wandeling kunnen laten zien. Wijk daarom af en toe even af van de route. Bijvoorbeeld om de onderstaande bijzondere panden te zien.

Kerkstraat 132

Prins Hendrikstraat 16

Deze wandeling is tot stand gekomen in samenwerking met Stichting Historische Kring Bodegraven en is mede mogelijk gemaakt door gemeente Bodegraven-Reeuwijk.